

Duodju

Lärrarhandledning

Duodju! Lär känna duodjivärlden

Lärarhandledning

Bildspelet Duodju! Lär känna duodjivärlden är ett utbildningsmaterial främst avsett för elever åk 7-9, men kan anpassas efter andra åldrar och kurser utanför skolan. Använd det som en introduktion vid undervisning av duodji eller andra ämnen som anknyter till traditionell samisk kunskap; t ex språk, historia, bild eller temaundervisning.

Namnet Duodju! kommer från Duodji och Jurddašeapmi – duodji och filosofi. Utgångspunkten är att få en holistisk förståelse av duodji: det är endel av livet, inte bara föremål. Duodji påverkar både livets rytm och vardagens tankar. I den samiska världsbilden är själva livet också en enhet som inte kan delas upp. Därför är det viktigt att veta vad duodji förr varit, vad det är nu och vad det kan vara i framtiden.

Nedan följer förklaringar till bildspelets olika frågor, så att du som lärare kan hjälpa och diskutera med eleverna efter att de själva fått fundera, svara och förklara. Gör gärna sedan någon arbetsuppgift som anknyter till duodji.

Duodju! Lär känna duodjivärlden

Text till bilderna 1 - 17

- 1: Syftet med detta bildspel är att vägleda unga in i duodjivärlden och dess filosofi. Att skapa diskussion i klassrummet och väcka intresse kring duodji.
- 2: Duodji är ett gemensamt samiskt arv som gått från generation till generation. Det har skapats utifrån det behov och material, som funnits i det samiska området. Varpå århundraden gått, så har kunskapen inom duodji utvecklats och förändrats, för att tillgodose tidens generation och behov.
- 3-6: Vad är det och vad har det använts till? Undersök föremålets material och utseende. Varför har man valt att skapa i just detta material och i denna form? Vad berättar formen om föremålets användning? Är det duodji? Eller inte? Varför? Det kan vara lättare att se på traditionella föremål om de är duodji. Idag finns även modern och nyskapande duodji. Hur kan man se på dem att det är duodji? Visar föremålet någon kulturell samisk bakgrund?
- 7: Tidigare trodde många ofta att en duojár var en gammal man, eftersom det i många fall var det dem som hade arbetat med duodji under lång tid och haft utställningar. De flesta brukar inte själva tänka att de är duojárat, eftersom man bara skapar för husbehov; kanske en kaffepåse eller något traditionellt klädesplagg då det behövs. Men det är faktiskt så, att duodji och dess filosofi finns i vår vardag hela tiden, utan att vi tänker på det. Du kanske också är en duojár!
- 8: Duodji-filosofi kan finnas nästan överallt. I många olika situationer. Det kan vara att skapa föremål utifrån behov, av naturmaterial, av återbruksmaterial, att tänka ekologiskt. Det är ett värdefullt arv som skapar känslor. Det är ofta vackert dekorerat, visar ursprung och områdestraditioner.

9: Bakom varje duodjiskapelse finns en tanke. Traditionell duodji är bruksföremål skapade utifrån ett behov. Att uppfylla ett användningsområde har varit föremålets viktigaste syfte. Läs på AIDAs hemsida om vad duodji-studenterna berättar om deras duodji.

10: En viktig del av duodjins filosofi är att återanvända material. På bilden ser ni hur man kan använda en gammal tröja till nytt duodjimaterial.

11: Duodji har alltid något funktionellt syfte. Näbben på bällingskorna gjordes för att underlätta skidåkningen, då de höll kvar skorna under en rem på skidorna. Små avvikelser kan ha stor betydelse. Idag kan man kalla detta för produktutveckling. Olika släkter och slöjdare kan ha olika sätt att formge bällingskornas näbb.

12: Goahhtin eller lávvun är bland de största traditionella duodjiskapelserna som vi haft. Där måste man fundera på en bra uppställningsplats, arranstenar, kåtastänger, kåtaduk osv.

13: Idag syr många vardagsplagg till sina barn, främst mössor. På det viset är den samiska dräkttraditionen levande och synlig.

14: Vid bröllop lever dräkttraditionen starkt. Hela slakten involveras i förberedelserna kring bröllopparets utstyrsel.

15: Som de flesta tänker så är duodji olika föremål som ofta kan kategoriseras mjukslöjd, hårdslöjd eller smyckesslöjd. Men det finns fler punkter som är viktiga:

- materialinsamling och beredning av material
- ekologiskt tänk, t ex uppfyllelse av behov och vardagliga val av återbruk
- abstrakt och immateriell duodji; tankesätt, filosofi, känslor, levnadssätt

Kommer du på fler delar som kan höra till duodji? Eller kommer du på nåt som inte hör dit?

16: Duodji har hjälpt oss att klara vardagen. Det är sånt som vi har omkring oss; kläder, skålar, färdmedel och mycket mer. Duodji är inte heller alltid ett föremål; det är också ett tankesätt. Känslor, värden, världsbild och levnadssätt. Duodji utvecklas med tiden: varje generation anpassar kunskaperna till deras behov. Duodji skapas utifrån situationer som uppstår, det är en process där slutresultatet kanske inte alltid blir det man trodde från början.

17: Varje duojár har olika formspråk och stil. Bakgrund och uppväxt kan ha stor del i duojárens uttryck. Och ofta har duodjiföremålet en historia, vilket ger åskådaren perspektiv. Har detta bildspel påverkat din syn på duodji? Vilka duodjiföremål tycker du är vackra och praktiska?